

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

10 février 2011

PROPOSITION DE LOI

**insérant les articles 442^{quater}
et 442^{quinquies} dans le Code pénal,
en vue de sanctionner la déstabilisation
mentale des personnes et les abus
de la situation de faiblesse des personnes**

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. FRÉDÉRIC ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer cet article comme suit:

“Art. 2. Dans le Livre II, Titre VIII, du Code pénal, il est inséré un chapitre IVter intitulé “De l’abus de faiblesse” comprenant un article 442^{quater} rédigé comme suit:

“Art. 442^{quater}. § 1er. Quiconque aura sciemment abusé frauduleusement de la situation de faiblesse, physique ou psychique, altérant gravement la capacité de discernement, d’une personne pour conduire celle-ci à un acte ou à une abstention portant gravement atteinte à son intégrité physique ou mentale ou à son patrimoine, sera puni d’une peine de trois mois à trois ans d’emprisonnement et d’une amende de cent à vingt mille euros.

§ 2. Les peines seront un emprisonnement de deux à cinq ans et une amende de cinq cents à quarante mille euros dans les cas suivants:

Document précédent:

Doc 53 **0080/ (S.E. 2010):**

001: Proposition de loi de M. Frédéric et consorts.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

10 februari 2011

WETSVOORSTEL

**tot invoeging van de artikelen 442^{quater}
en 442^{quinquies} in het Strafwetboek,
met het oog op de strafbaarstelling
van de mentale destabilisatie van personen
en van het misbruik van personen
in een verzwakte positie**

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER FRÉDÉRIC c.s.

Art. 2

Dit artikel vervangen door wat volgt:

“Art.2. In boek II, titel VIII, van het Strafwetboek wordt een hoofdstuk IVter met als opschrift “Hoofdstuk IVter. Misbruik van zwakte” ingevoegd, dat een artikel 442^{quater} omvat, luidende:

“Art. 442^{quater}. § 1. Eenieder die wetens bedrieglijk misbruik heeft gemaakt van iemands fysieke of psychische zwakheid die het onderscheidingsvermogen van de betrokkene ernstig verstoort, teneinde hem ertoe te brengen een handeling te verrichten dan wel zich van die handeling te onthouden waarbij zulks ernstig schade toebrengt aan diens fysieke of geestelijke integriteit dan wel zijn vermogen aantast, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar en met geldboete van honderd tot twintigduizend euro.

§ 2. De straffen zijn gevangenisstraf van twee tot vijf jaar en geldboete van vijfhonderd tot veertigduizend euro in de volgende gevallen:

Voorgaand document:

Doc 53 **0080/ (B.Z. 2010):**

001: Wetsvoorstel van de heer Frédéric c.s.

1° si l'acte ou l'abstention visé à l'alinéa 1er résulte d'une mise en état de sujétion physique ou psychologique par l'exercice de pressions graves ou réitérées ou de techniques propres à altérer le jugement;

2° si l'abus visé à l'alinéa 1er a été commis envers un mineur;

3° s'il est résulté de l'acte ou de l'abstention visé à l'alinéa 1er, soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte de l'usage absolu d'un organe, soit une mutilation grave;

4° si l'abus visé à l'alinéa 1er constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association.

§ 3. La peine sera la réclusion de dix à quinze ans si l'acte ou l'abstention de la personne a causé sa mort.

§ 4. Le tribunal peut ordonner la publication du jugement ou d'un résumé de celui-ci dans un ou plusieurs quotidiens, ou par un quelconque autre biais, le tout aux frais du condamné.”

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à répondre aux remarques formulées par le Conseil d'État au sujet de la proposition de loi initiale. La définition de l'abus de faiblesse est précisée. La structure de l'article et la formulation ont été améliorées.

Le paragraphe premier de l'article 442^{quater} définit l'infraction nouvelle d'abus de faiblesse.

Les auteurs de la proposition insistent sur les éléments constitutifs de l'infraction développés dans l'article 442^{quater}, à savoir:

— un abus frauduleux: qui doit donc être commis avec une intention de nuire soit un dol spécial où c'est l'illégitimité du mobile auquel l'auteur a obéi qui donne à son acte le caractère d'une infraction;

— commis sciemment: c'est à dire en parfaite connaissance de cause par l'auteur de l'état de faiblesse qui altère gravement la capacité de discernement de la victime;

— de la situation de faiblesse physique ou psychique qui altère gravement la capacité de discernement de la personne pour la conduire à un acte ou à une abstention;

— l'abus doit conduire la victime à un acte ou à une abstention portant gravement atteinte à l'intégrité physique ou mentale, ou au patrimoine de la victime: ce qui consiste ici

1° indien de in het eerste lid bedoelde handeling of onthouding van een handeling voortvloeit uit een toestand van fysieke of psychische onderwerping door uitoefening van ernstige of herhaalde druk of van specifieke technieken om het oordeelsvermogen te verstoren;

2° indien het in het eerste lid bedoelde misbruik op een minderjarige wordt gepleegd;

3° indien de in het eerste lid bedoelde handeling of onthouding van een handeling hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid, hetzij het volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking ten gevolge heeft;

4° indien het in het eerste lid bedoelde misbruik een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft.

§ 3. Wordt gestraft met gevangenisstraf van tien tot vijftien jaar hij die ingevolge iemands handeling of onthouding van een handeling diens dood veroorzaakt.

§ 4. De rechtbank kan, geheel op kosten van de veroordeelde, de bekendmaking bevelen van het vonnis of van een samenvatting daarvan in een of meer dagbladen, dan wel via ongeacht welk ander kanaal.”

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe tegemoet te komen aan de opmerkingen die de Raad van State heeft geformuleerd op het oorspronkelijke wetsvoorstel. De definitie van het begrip “misbruik van zwakte” wordt nader omschreven. De structuur en de formulering van het artikel werden verbeterd.

Artikel 442^{quater}, § 1, voorziet in een definitie van het nieuwe misdrijf “misbruik van zwakte”.

De indieners van het wetsvoorstel onderstrepen de in artikel 442^{quater} uiteengezette bestanddelen van het misdrijf, te weten:

— bedrieglijk misbruik: het moet dus worden gepleegd met het opzet te schaden of met een bijzonder opzet, waarbij de onwettigheid van de beweegreden die de dader heeft gedreven zijn daad tot misdrijf maakt;

— wetens gepleegd: dus terwijl de dader volkomen op de hoogte is van de toestand van iemands zwakheid, waardoor het onderscheidingsvermogen van het slachtoffer ernstig verstoord is;

— de toestand van fysieke of psychische zwakte die iemands onderscheidingsvermogen ernstig verstoort, waarbij het slachtoffer gedwongen wordt een handeling te verrichten dan wel zich van die handeling te onthouden;

— het misbruik moet het slachtoffer ertoe brengen een handeling te verrichten dan wel zich van die handeling te onthouden, hetgeen zijn fysieke of geestelijke integriteit ernstig

en un dol tout à fait spécial puisque le texte exige de surcroît que la volonté de l'auteur de l'infraction ait été dirigée dans un but tout à fait spécial et déterminé.

En effet, il convient d'être particulièrement précis quant aux conditions d'application strictes de cette incrimination en vue d'éviter un risque d'insécurité juridique par une interprétation extensive de la notion d'abus de faiblesse.

Les circonstances aggravantes sont développées dans les §§ 2 et 3.

La circonstance aggravante visée au 1° du paragraphe 2 rencontre plus particulièrement les abus commis au sein des mouvements sectaires où la mise en état de sujétion physique ou psychologique conduisant la victime à avoir une capacité de jugement diminuée résulte notamment de procédés tels: les cures de purification, les régimes, les jeûnes, les isolements, les brimades physiques et psychologiques...

Les autres circonstances aggravantes sont justifiées par le fait qu'elles sont déjà présentes dans notre législation pénale en ce qui concerne d'autres infractions telle notamment celle relative aux coups et blessures.

N° 2 DE M. FRÉDÉRIC ET CONSORTS

Art. 3 (nouveau)

Insérer un article 3, rédigé comme suit:

"Art. 3. À l'article 21bis, alinéa 1er, du titre préliminaire de Code d'instruction criminelle les mots "442quater, § 2, 2°" sont ajoutés entre les mots "409," et les mots "et 433quinquies, § 1er, alinéa 1er, 1°."

JUSTIFICATION

L'amendement prévoit que lorsque l'abus de la situation de faiblesse visé à l'article 442quater, § 1er, a été commis sur une personne mineure, le délai de prescription de l'action publique ne commence à courir que lorsque la victime a atteint l'âge de 18 ans.

André FRÉDÉRIC (PS)
Yvan MAYEUR (PS)
Valérie DÉOM (PS)
Rachid MADRANE (PS)
Özlem ÖZEM (PS)
Eric THIÉBAUT (PS)

verstoort of zijn vermogen aantast: zulks vormt in dezen een volkomen bijzonder opzet, aangezien de tekst daarenboven oplegt dat de wil van de pleger van het misdrijf gericht was op een volkomen bijzonder en welomschreven doel.

Bijzondere nauwkeurigheid is immers geboden in verband met de strikte toepassingsvoorwaarden van deze tenlastelegging; zulks moet voorkomen dat een gevaar voor rechtsonzekerheid ontstaat wegens een ruim opgevatte interpretatie van het begrip "misbruik van zwakheid".

De verzwarende omstandigheden worden uiteengezet in de §§ 2 en 3.

De in § 2, 1°, bedoelde verzwarende omstandigheid is meer bepaald bedoeld voor de misbruiken die worden begaan binnen sekten, waar slachtoffers in een toestand van fysieke en psychische onderwerping worden gebracht zodat hun oordeelsvermogen verzwakt, met name via methodes zoals zuiveringskuren, diëten, vastenkuren, afzonderingen, lichamelijke en psychische pesterijen enzovoort.

De andere verzwarende omstandigheden zijn verantwoord omdat zij al in onze strafwetgeving zijn opgenomen met betrekking tot andere misdrijven, zoals inzonderheid die in verband met slagen en verwondingen.

Nr. 2 VAN DE HEER FRÉDÉRIC c.s.

Art. 3 (nieuw)

Een artikel 3 toevoegen, dat als volgt luidt:

"Art. 3. In artikel 21bis, eerste lid, van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering worden tussen het getal "409" en de woorden "en 433quinquies, § 1, eerste lid, 1°," de woorden "442quater, § 2, 2°" ingevoegd."

VERANTWOORDING

Het amendement stelt in uitzicht dat wanneer het in artikel 442quater, § 1, bedoelde misbruik van zwakheid werd gepleegd op een minderjarige, de verjaringstermijn van de strafvordering pas begint te lopen wanneer het slachtoffer de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

N° 3 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/1 (nouveau)**Insérer un article 1er/1 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/1. L'article 142 du Code pénal, modifié par la loi du 26 juin 2000, est complété par l'alinéa suivant:

“Si l'infraction a été commise au préjudice d'une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale, l'auteur sera puni d'un emprisonnement de quinze jours à six mois et d'une amende de vingt-six euros à cinq cents euros.””

N° 4 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/2 (nouveau)**Insérer un article 1er/2 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/2. L'article 330bis du même Code, abrogé par la loi du 4 juillet 1972, est rétabli dans la rédaction suivante:

“Art. 330/1. Dans les cas prévus aux articles 327 à 330, le minimum des peines portées par ces articles est doublé lorsque le fait d'exercer des menaces d'attentat ou d'émettre de fausses informations relatives à un attentat est commis envers une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale.””

N° 5 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/3 (nouveau)**Insérer un article 1er/3 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/3. L'article 347bis, § 2, alinéa 2, du même Code, inséré par la loi du 2 juillet 1975 et remplacé par la loi du 28 novembre 2000, est remplacé par l'alinéa suivant:

“La peine sera la réclusion à perpétuité si la personne prise comme otage est un mineur ou une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale.””

Nr. 3 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/1 (nieuw)

Een artikel 1/1 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/1. Artikel 142 van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wet van 26 juni 2000, wordt aangevuld met het volgende lid:

“Indien het misdrijf gepleegd is ten nadele van een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot zes maanden en met geldboete van zesentwintig euro tot vijfhonderd euro.””

Nr. 4 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/2 (nieuw)

Een artikel 1/2 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/2. Artikel 330bis van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 4 juli 1972, wordt opnieuw hersteld in de volgende lezing:

“Art. 330/1. In de gevallen bepaald in de artikelen 327 tot 330 wordt het minimum van de bij die artikelen bepaalde straffen verdubbeld wanneer de uiting van de bedreigingen met een aanslag of het geven van valse inlichtingen betreffende een aanslag plaatsvindt ten aanzien van een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is.””

Nr. 5 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/3 (nieuw)

Een artikel 1/3 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/3. Artikel 347bis, § 2, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 2 juli 1975 en vervangen bij de wet van 28 november 2000, wordt vervangen als volgt:

“De straf is levenslange opsluiting indien de gijzelaar een minderjarige is of een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is.””

N° 6 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/4 (nouveau)**Insérer un article 1er/4 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/4. Dans la phrase liminaire de l’article 405bis du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots “en raison de son état physique ou mental” sont remplacés par les mots “se trouvant en situation de vulnérabilité en raison de son âge, d’une maladie ou d’une déficience physique ou mentale.””

N° 7 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/5 (nouveau)**Insérer un article 1er/5 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/5. Dans l’article 405ter du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les modifications suivantes sont apportées:

A) les mots “en raison de son état physique ou mental,” sont remplacés par les mots “en situation de vulnérabilité en raison de son âge, d’une maladie ou d’une déficience physique ou mentale”;

B) les mots “ou descendants” sont insérés entre les mots “ascendants” et “, toute autre”;

C) les mots “l’incapable” sont remplacés par les mots “la personne vulnérable”.”

N° 8 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/6 (nouveau)**Insérer un article 1er/6 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/6. Dans l’article 410, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000 et modifié par la loi du 28 janvier 2003, les mots “en ligne directe ou collatérale” sont insérés entre les mots “autres ascendants” et les mots “, le minimum”.”

Nr. 6 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/4 (nieuw)

Een artikel 1/4 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/4. In de inleidende zin van artikel 405bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” vervangen door de woorden “die, omdat hij zich in een kwetsbare situatie bevindt vanwege leeftijd, ziekte, dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek,”.”

Nr. 7 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/5 (nieuw)

Een artikel 1er/5 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/5. In artikel 405ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) de woorden “die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” worden vervangen door de woorden “die, omdat hij zich in een kwetsbare situatie bevindt vanwege leeftijd, ziekte, dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek,”;

B) tussen het woord “opgaande” en het woord “lijn” worden de woorden “of neergaande” ingevoegd;

C) de woorden “de onbekwame” worden vervangen door de woorden “de kwetsbare persoon”.”

Nr. 8 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/6 (nieuw)

Een artikel 1/6 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/6. In artikel 410, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000 en gewijzigd bij de wet van 28 januari 2003, worden de woorden “in de opgaande lijn” vervangen door de woorden “in de rechte opgaande lijn of in de zijlijn”.”

N° 9 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/7 (nouveau)**Insérer un article 1er/7 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/7. Dans l’intitulé du livre II, titre VIII, chapitre III, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots “aux incapables” sont remplacés par les mots “aux personnes vulnérables” et dans l’intitulé de la section première du même chapitre, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots “d’incapables” sont remplacés par les mots “de personnes vulnérables”.”

N° 10 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/8 (nouveau)**Insérer un article 1er/8 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/8. Dans l’article 423, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots “une personne hors d’état de se protéger elle-même en raison de son état physique ou mental” sont remplacés par les mots “une personne particulièrement vulnérable en raison d’un état de grossesse, d’une maladie ou d’une déficience ou infirmité physique ou mentale”.”

N° 11 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/9 (nouveau)**Insérer un article 1er/9 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/9. Dans l’intitulé du livre II, titre VIII, chapitre III, section II, du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots “des incapables” sont remplacés par les mots “des personnes vulnérables”.”

N° 12 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**Art. 1er/10 (nouveau)**Insérer un article 1er/10 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/10. Dans l’article 425, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots “une personne qui, en raison de son état physique ou mental, n’était pas à même de pourvoir à son entretien” sont remplacés par les mots “une personne particulièrement vulnérable en raison d’un état de grossesse, d’une

Nr. 9 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/7 (nieuw)

Een artikel 1/7 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/7. In het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “van onbekwamen” vervangen door de woorden “van kwetsbare personen”, en in het opschrift van afdeling I van hetzelfde hoofdstuk, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, wordt het woord “onbekwamen” vervangen door de woorden “kwetsbare personen”.”

Nr. 10 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/8 (nieuw)

Een artikel 1/8 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/8. In artikel 423, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “uit hoofde van zijn lichaams- of geestes-toestand niet in staat is om zichzelf te beschermen” vervangen door de woorden “ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is”.”

Nr. 11 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/9 (nieuw)

Een artikel 1/9 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/9. In het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III, afdeling II, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “aan onbekwamen” vervangen door de woorden “aan kwetsbare personen”.”

Nr. 12 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/10 (nieuw)

Een artikel 1/10 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/10. In artikel 425, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “een persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet in staat is om in zijn onderhoud te voorzien” vervangen door de woorden “een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een

maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale".

N° 13 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 1er/11 (nouveau)

Insérer un article 1er/11 rédigé comme suit:

"Art. 1er/11. Dans l'article 426 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les modifications suivantes sont apportées:

A) dans le § 1er, les mots "en raison de son état physique ou mental" sont remplacés par les mots "particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale";

B) dans le § 2, les mots "du mineur ou de la personne hors d'état de pourvoir à son entretien en raison de son état physique ou mental" sont remplacés par les mots "d'une personne visée au § 1er".

N° 14 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 1er/12 (nouveau)

Insérer un article 1er/12 rédigé comme suit:

"Art. 1er/12. L'intitulé du livre II, titre VIII, chapitre III, section IV, du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, est complété comme suit:

"et de personnes vulnérables".

N° 15 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 1er/13 (nouveau)

Insérer un article 1er/13 rédigé comme suit:

"Art. 1er/13. Dans l'article 428 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000 et modifié par la loi du 14 juin 2002, les modifications suivantes sont apportées:

A) dans le § 2, les mots "ou toute personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique

lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is".

Nr. 13 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/11 (nieuw)

Een artikel 1/11 invoegen, luidend als volgt:

"Art. 1/11. In artikel 426 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) in § 1 worden de woorden "uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand" vervangen door de woorden "ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is";

B) in § 2 worden de woorden "van de minderjarige of van de persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet in staat is om in zijn onderhoud te voorzien" vervangen door de woorden "van een persoon bedoeld in § 1".

Nr. 14 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/12 (nieuw)

Een artikel 1/12 invoegen, luidend als volgt:

"Art. 1/12. Het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III, afdeling IV, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, wordt aangevuld als volgt:

"en van kwetsbare personen".

Nr. 15 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/13 (nieuw)

Een artikel 1/13 invoegen, luidend als volgt:

"Art. 1/13. In artikel 428 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000 en gewijzigd bij de wet van 14 juni 2002, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) in § 2, worden tussen de woorden "heeft bereikt" en de woorden "ontvoert of doet ontvoeren", de woorden "of ieder persoon die ingevolge zwangerschap, een

ou mentale” sont insérés entre les mots “douze ans” et les mots “sera puni”;

B) dans le § 4, les mots “ou de la personne visée au § 2, enlevée,” sont insérés entre les mots “du mineur enlevé” et les mots “a causé”.

N° 16 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 1er/14 (nouveau)

Insérer un article 1er/14 rédigé comme suit:

“Art. 1er/14. L'article 429 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, est complété par les mots “ou une personne vulnérable, visée à l'article 428, § 2, qu'il sait avoir été enlevé”.

N° 17 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 1er/15 (nouveau)

Insérer un article 1er/15 rédigé comme suit:

“Art. 1er/15. L'article 430 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, et complété par les mots:

“ou la personne vulnérable enlevée”.”

N° 18 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 1er/16 (nouveau)

Insérer un article 1er/16 rédigé comme suit:

“Art. 1er/16. L'article 442bis, alinéa 2, du même Code, inséré par la loi du 30 octobre 1992, est complété par ce qui suit:

“, ou s'il s'agit d'une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale, par les établissements d'utilité publique ou les associations visées à l'article 4 modifiant le Code pénal en ce qui concerne la dénonciation et l'incrimination de la maltraitance des personnes vulnérables”.”

ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is” ingevoegd;

B) in § 4, worden tussen de woorden “ontvoerde minderjarige” en de woorden “hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte” de woorden “of de ontvoerde persoon als bedoeld in § 2” ingevoegd.”

Nr. 16 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/14 (nieuw)

Een artikel 1/14 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/14. In artikel 429 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “van wie hij weet dat hij is ontvoerd” vervangen door de woorden “of een kwetsbaar persoon als bedoeld in artikel 428, § 2, van wie hij weet dat hij is ontvoerd”.”

Nr. 17 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/15 (nieuw)

Een artikel 1/15 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/15. In artikel 430 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, wordt tussen de woorden “minderjarige” en “vrijwillig “de volgende zinsnede ingevoegd:

“of de ontvoerde kwetsbare persoon”.”

Nr. 18 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 1/16 (nieuw)

Een artikel 1/16 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/16. Artikel 442bis, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 oktober 1992, wordt met de volgende woorden:

“, of, wanneer het gaat om een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is, door de instellingen van openbaar nut of de verenigingen bedoeld bij artikel 4 houdende wijziging van het Strafwetboek met betrekking tot de melding en strafbaarstelling van mishandeling en misbehandeling van kwetsbare personen”.”

N° 19 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 2/1 (nouveau)

Insérer un article 2/1 rédigé comme suit:

“Art. 2/1. Dans l’article 458bis du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, le membre de phrase “ou sur une personne particulièrement vulnérable en raison d’un état de grossesse, d’une maladie ou d’une déficience ou infirmité physique ou mentale” est inséré entre les mots “sur un mineur” et le mot “, peut”.”

N° 20 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 2/1 (nouveau)

Insérer un article 2/2 rédigé comme suit:

“Art. 2/2. L’article 462, alinéa 1er, du même Code est complété par ce qui suit:

“, sauf si ces vols ont été commis au détriment d’une personne particulièrement vulnérable en raison d’un état de grossesse, d’une maladie ou d’une déficience ou infirmité physique ou mentale.”.”

N° 21 de MME **BECQ** et M. **TERWINGEN**

Art. 2/3 (nouveau)

Insérer un article 2/3 rédigé comme suit:

“Art. 2/3. Dans l’article 493, alinéa 1er, du même Code, modifié par l’arrêté royal n° 148 du 18 mars 1935 et par la loi du 26 juin 2000, les mots “ou d’une personne particulièrement vulnérable en raison d’un état de grossesse, d’une maladie ou d’une déficience ou infirmité physique ou mentale” sont insérés entre les mots “d’un mineur” et les mots “pour lui faire sous-cire”.”

N° 22 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 2/4 (nouveau)

Insérer un article 2/4 rédigé comme suit:Nr. 19 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 2/1 (nieuw)

Een artikel 2/1 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 2/1. In artikel 458bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, wordt tussen de woorden “minderjarige” en “kan” de volgende zinsnede ingevoegd:

“of op een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is,”.”

Nr. 20 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 2/2 (nieuw)

Een artikel 2/2 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 2/2. Artikel 462, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld als volgt:

“, behoudens wanneer deze diefstallen zijn gepleegd ten nadele van een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is.”.”

Nr. 21 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 2/3 (nieuw)

Een artikel 2/3 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 2/3. In artikel 493, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 148 van 18 maart 1935 en bij de wet van 26 juni 2000, worden de woorden “of van ieder ander persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is” ingevoegd tussen de woorden “van een minderjarige” en de woorden “om hem, te zijnen nadele,”.”

Nr. 22 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 2/4 (nieuw)

Een artikel 2/4 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 2/4. Dans l'article 496 du même Code, modifié par les lois des 16 juin 1993 et 26 juin 2000, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 1er et 2:

“Si les faits visés à l'alinéa précédent ont été commis au préjudice d'une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une déficience ou infirmité physique ou mentale, l'auteur sera puni d'un emprisonnement de six mois à cinq ans.”.”

N° 23 DE MME **BECQ** ET M. **TERWINGEN**

Art. 4 (nouveau)

Insérer un article 4 rédigé comme suit:

“Art. 4. Tout établissement d'utilité publique et toute association jouissant de la personnalité juridique depuis au moins cinq ans à la date des faits et se proposant par statut de prévenir la violence ou la maltraitance au sein de la famille ou d'institutions d'hébergement, à l'encontre de toute personne particulièrement vulnérable en raison de l'âge, d'une maladie ou d'une déficience physique ou mentale, par la diffusion d'informations ou par une assistance, peut, avec l'accord de la victime ou de son représentant, ester en justice dans les procédures auxquelles donnerait lieu l'application des articles 142, 195bis, 245bis, 330bis, 347bis, 405bis, 405ter, 410, 423, 425, 426, 428 à 430, 442bis, 458bis, 462, 493 et 496 du Code pénal.

Ce droit d'ester en justice ne peut toutefois être exercé que si ces établissements et associations coopèrent sur une base permanente avec les maisons de justice et qu'ils sont agréés par le Roi. Le Roi fixe les modalités de cet agrément.

La victime peut renoncer, à tout moment, par elle-même ou son représentant, à l'accord visé à l'alinéa 1er, ce qui a pour effet de mettre fin à la possibilité, pour l'établissement d'utilité publique ou l'association concernée, de continuer à ester en justice dans ces procédures.”.

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend dans ses grandes lignes la proposition de loi de Mme Sabine de Bethune (5-191/1). Voir également les développements de cette proposition. Le présent amendement prévoit ce qui suit:

1. Il propose de multiplier les exceptions au secret professionnel. Depuis la loi du 28 novembre 2000, qui a inséré l'article 458bis dans le Code pénal, il est possible, grâce à

“Art. 2/4. In artikel 496 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wetten van 16 juni 1993 en 26 juni 2000 wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd:

“Indien de in het eerste lid bedoelde feiten zijn gepleegd ten nadele van een persoon die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is, wordt hij gestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.”.”

Nr. 23 VAN MEVROUW **BECQ** EN DE HEER **TERWINGEN**

Art. 4 (nieuw)

Een artikel 4 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 4. Elke instelling van openbaar nut en elke vereniging die op de datum van de feiten sinds minstens vijf jaar rechtspersoonlijkheid bezit en volgens haar statuten tot doel heeft geweld of mishandeling te voorkomen in de familie, in verblijfsinstellingen, jegens elke persoon die bijzonder kwetsbaar is vanwege leeftijd, ziekte, dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek, door voorlichting of bijstand, kan met instemming van het slachtoffer of zijn vertegenwoordiger in rechte optreden in de gedingen waartoe de toepassing van de artikelen 142, 195bis, 245bis, 330bis, 347bis, 405bis, 405ter, 410, 423, 425, 426, 428 tot 430, 442bis, 458bis, 462, 493 en 496 van het Strafwetboek aanleiding zou geven.

Dit recht om in rechte op te treden kan evenwel slechts uitgeoefend worden voor zover deze instellingen en verenigingen op een permanente basis samenwerken met de justitiehuisen en erkend zijn door de Koning. De Koning legt nadere regels vast voor de erkenning.

Het slachtoffer zelf of zijn vertegenwoordiger mag op ieder ogenblik afzien van de toestemming bedoeld in het eerste lid, met als gevolg dat de instelling van openbaar nut of de betrokken vereniging niet langer de mogelijkheid heeft om in rechte op te treden in die gedingen.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement neemt in grote lijnen het wetsvoorstel over van mevrouw Sabine de Bethune (5-191/1), zie ook de toelichting aldaar. Het amendement voorziet in de volgende zaken:

1. Er wordt voorgesteld om de uitzonderingen op het beroepsgeheim uit te breiden. In 2000 werd, door de invoeging van artikel 458bis in het Strafwetboek bij de wet van 28 no-

l'assouplissement de la notion du secret professionnel, de signaler certains faits graves commis sur des mineurs d'âge. Le présent amendement vise à étendre la possibilité de signalement à d'autres catégories de personnes qui souffrent d'une diminution de leur autonomie pour des raisons physiques et/ou psychiques et qui sont, dès lors, moins aptes à se défendre contre les atteintes à l'intégrité physique et mentale visées dans l'article en question.

La question du secret professionnel concernant des personnes majeures en situation vulnérable a été abordée au cours de la discussion de la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs. On a décidé à juste titre de prévoir dans cette loi une exception au secret professionnel applicable seulement en ce qui concerne les mineurs. Dès lors, on n'a pas retenu l'amendement qu'avait déposé le député CD&V Jo Vandeurzen en vue d'étendre à toutes les personnes particulièrement vulnérables le bénéfice de la protection offerte par la possibilité de signalement.

Le présent amendement reprend cette option compte tenu de l'augmentation continue du nombre de cas connus de maltraitance de personnes âgées ou handicapées par des membres de leur famille ou par des tiers.

2. L'alourdissement des peines pour des faits commis sur une personne qui est particulièrement vulnérable en raison d'une maladie, d'un état de grossesse, d'une déficience ou d'une infirmité physique ou mentale.

3. La suppression de l'impunité pénale qui existe dans les situations de crimes et délits contre les propriétés (vols, extorsions, abus de confiance, escroquerie, tromperie), lorsque les faits ont été commis au sein de la famille sur une personne vulnérable.

En effet, une conception ancienne de l'intérêt de la famille ne justifiait que les réparations civiles. Vu l'évolution de la famille, il semble cependant que la répression pénale des actes en question peut se justifier, en particulier lorsqu'il est question de faits commis entre ascendants et descendants et que la victime est particulièrement vulnérable. À cet effet, l'article 462 du Code pénal concernant le vol est modifié.

Les articles 492 (abus de confiance) et 504 du Code pénal (escroquerie et tromperie) renvoient, en ce qui concerne respectivement l'abus de confiance et l'escroquerie, à l'article 462, si bien que le nouveau régime proposé est applicable aussi aux membres de la famille pour ce qui est des infractions en question.

4. Elle permet à des associations qui prennent en charge, depuis longtemps, la prévention, le conseil et la résolution de conflits au sein de la famille ou d'institutions d'hébergement, ou à l'extérieur de celles-ci, d'ester en justice moyennant une collaboration permanente avec les maisons de justice et un agrément par les pouvoirs publics.

vember 2000, de melding mogelijk gemaakt van bepaalde ernstige feiten gepleegd op minderjarigen, door een versoepeling van het beroepsgeheim. Voorliggend amendement heeft tot doel deze mogelijkheid tot melding uit te breiden tot andere categorieën van personen die omwille van fysieke en/of psychische redenen te kampen hebben met een verminderde zelfredzaamheid, en dus minder weerbaar zijn tegen de in het artikel bedoelde aantastingen van de fysieke en psychische integriteit.

De problematiek van het beroepsgeheim wanneer het meerderjarigen betreft die in een kwetsbare positie verkeren, werd ter sprake gebracht bij de bespreking van de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen. Er werd beslist in deze wet de uitzondering op het beroepsgeheim te beperken tot minderjarigen. Het amendement dat werd ingediend door CD&V-volksvertegenwoordiger Jo Vandeurzen teneinde de bescherming bij wege van meldingsmogelijkheid uit te breiden tot alle bijzonder kwetsbare personen werd zodoende niet weerhouden.

Het voorliggende voorstel herneemt deze optie, gelet op het feit dat meer en meer gevallen bekend raken van mishandeling door bijvoorbeeld familie of door derden, van bejaarde personen of personen met een handicap.

2. De invoering van een strafverzwaring voor feiten gepleegd tegen een persoon die ingevolge ziekte, zwangerschap, dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is.

3. De opheffing van de strafrechtelijke straffeloosheid die bestaat bij misdrijven tegen eigendommen (diefstallen, afpersingen, misbruik van vertrouwen, oplichting, bedriegerij) als de feiten binnen de familie werden begaan tegen een kwetsbare persoon.

Een bepaalde oude opvatting in verband met het familiebelang rechtvaardigde alleen burgerrechtelijke schadeloosstellingen. Gelet op de manier waarop de familie evolueert, lijkt het evenwel dat de strafrechtelijke beteugeling van deze handelingen kan worden gerechtvaardigd, in het bijzonder als het gaat om feiten die begaan werden tussen bloedverwanten in de opgaande of de nederdalende lijn, als het slachtoffer bijzonder kwetsbaar is. Daartoe wordt artikel 462 van het Strafwetboek wat de diefstal betreft, gewijzigd.

De artikelen 492 van het Strafwetboek (misbruik van vertrouwen) en 504 van het Strafwetboek (oplichting en bedriegerij) verwijzen, wat betreft respectievelijk misbruik van vertrouwen en oplichting, naar artikel 462, zodat de nieuwe voorgestelde regeling ook op deze inbreuken van toepassing wordt ten aanzien van familieleden.

4. Het instellen van de mogelijkheid tot rechtsvordering door verenigingen die sinds geruime tijd actief zijn op het vlak van preventie, advies en het oplossen van conflicten in de familie of in verblijfsinstellingen of daarbuiten, mits continue samenwerking met justitiehuizen en erkenning van overheidswege.

La disposition proposée, qui existe déjà dans le cadre limité de la loi du 24 novembre 1997 visant à combattre la violence au sein du couple (*Moniteur belge* du 6 février 1998, article 7), tend à rendre possible l'action en justice d'associations prenant en charge, depuis longtemps, la prévention, le conseil et la résolution de conflits au sein de la famille ou d'institutions d'hébergement, dans des cas de maltraitance dont elles auraient connaissance et qui feraient l'objet des qualifications pénales visées par cette loi.

Cette disposition semble nécessaire dans la mesure où, par crainte de représailles, les personnes en situation de vulnérabilité, notamment en raison de leur âge, renoncent souvent à dénoncer les maltraitances ou les violences dont elles sont victimes sur leur personne ou leurs biens, de crainte d'être définitivement abandonnées ou dépouillées.

Comme le but ne saurait être de favoriser une augmentation incontrôlée du nombre d'ASBL ayant le droit d'ester en justice dans les cas en question, les auteurs de la proposition imposent des conditions supplémentaires spécifiques, plus précisément une collaboration avec les maisons de justice et un agrément par arrêté royal.

La disposition proposée confère à ces associations, et ce, avec l'assentiment de l'intéressé, un droit d'ester en justice en cas de harcèlement, un délit sur plainte qui ne peut faire l'objet, jusqu'à ce jour, de poursuites de la part du parquet que si la victime lui demande personnellement d'en engager.

De voorgestelde bepaling die al bestaat in het beperkte kader van de wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan (*Belgisch Staatsblad* van 6 februari 1998, artikel 7), maakt het instellen van een rechtsvordering mogelijk door verenigingen die sinds geruime tijd actief zijn op het vlak van preventie, advies en het oplossen van conflicten in de familie of in verblijfsinstellingen, daar waar sprake is van mishandelingen waarvan zij weet zouden hebben en die beantwoorden aan de strafbeschrijvingen bedoeld bij deze wet.

Deze bepaling is nodig daar personen die zich meer bepaald vanwege hun leeftijd in een kwetsbare situatie bevinden, vaak uit vrees voor represailles geen aanklacht indienen wegens mishandelingen of geweldplegingen jegens hun persoon of bezit, omdat ze bevreesd zijn definitief achtergelaten of beroofd te worden.

Daar het niet de bedoeling is een wildgroei te creëren aan vzw's met vorderingsrechten terzake, worden specifieke bijkomende voorwaarden gesteld, met name een samenwerking met de justitiehuizen en een erkenning bij koninklijk besluit.

De voorgestelde bepaling wenst deze verenigingen ook, met toestemming van de betrokkene, een recht geven om in rechte op te treden bij belaging, dat een klachtmisdrijf is en dat bijgevolg tot nog toe enkel op persoonlijk verzoek van het slachtoffer kon worden vervolgd door het parket.

Sonja BECQ (CD&V)
Raf TERWINGEN (CD&V)